

PwC's nyhedsbrev til forsyningsvirksomheder

Februar 2018

Energi og forsyning

Outlook 2018 – et nyt år med meget på programmet

Kære læser

Energi- og forsyningssektoren har i de seneste år været i en rivende udvikling. 2018 tegner til at blive endnu et interessant år, hvor udviklingen af hele forsyningssektoren vil fortsætte. Energistyrelsen fortsætter implementeringen af Regeringens forsyningsstrategi. Den nye indtægtsrammebekendtgørelse og dermed 5 årige indtægtsrammer implementeres for el-netselskaber i 2018, og vil på sigt resultere i et betydeligt effektiviseringspres på selskaberne. Varmesektoren står overfor implementering af indtægtsrammer, benchmarking, selskabsgørelse og omlægning af regnskabsår.

Som en af følgerne af den hårde økonomiske regulering, ser vi for tiden en øget konsolidering i sektoren. I vandsektoren er en række nordsjællandske selskaber fusioneret til Novafos – som nu er et af Danmarks største vandselskaber. I elsektoren er antallet af netselskaber halveret siden 2000. Senest har Eniig overtaget Nibe Elforsyning – bl.a. som følge af de øgede regulatoriske byrder for mindre organisationer. Hos el-handelsselskaberne ser vi ligeledes en udvikling mod større selskaber. NRGi Elsalg har således i december opkøbt Natur-Energi og Gul Strøm.

Afledt af Regeringens forsyningsstrategi har HMN valgt at frasælge deres gassalgsaktiviteter til Eniig Energi og SEAS-NVE, således at der i gassektoren er en ejermæssig adskillelse mellem distribution og salg.

I fjernvarmesektoren bliver 2018 et år, hvor forberedelserne til den kommende økonomiske regulering for alvor begynder. For fjernvarmeselskaberne er det vigtigt, at forberede sig i god tid, så indgangen til den nye økonomiske regulering bliver så god som muligt.

De bedste ønsker om et begivenhedsrigt år

Per Timmermann
Industrileder, Energi og Forsyning

Indhold

I denne udgave kan du blandt andet læse om:

1. Nyt om elforsyning, herunder
  - bekendtgørelse om indtægtsrammer
2. Nyt om varmforsyning, herunder
  - konkurrenceanalyse af fjernvarmesektoren
  - ansøgning om forrentning af indskudskapital
3. Nyt for selskaber med kommerciel aktivitet
  - deltagelse i salgsaktiviteter
  - fokus på særskilt identitet
  - intern overvågningsprogram
  - transfer pricing
4. Nyt om vand og spildevand
  - indberetningsvejledning i høring
  - Status på skattesagen
5. PwC's afgiftsvejledning 2018
6. Nyt om droner, robotics og databeskyttelsesforordning

Nyt om elforsyning

1

Bekendtgørelse om indtægtsrammer for netvirksomheder

Endelig bekendtgørelse offentliggjort

Bekendtgørelsen om indtægtsrammer for netvirksomheder gældende fra 1. januar 2018 er offentliggjort af Energistyrelsen. Energistyrelsen har i forbindelse med færdigbehandling foretaget en række tilpasninger og præciseringer.

Den nye bekendtgørelse om indtægtsrammer for elnetvirksomheder er offentliggjort efter at bekendtgørelsen har været sendt i høring. Udkast til bekendtgørelsen var efter PwC's vurdering svær at fortolke og medførte derfor en række usikkerheder. Flere virksomheder og brancheforeninger afgav høringssvar for at sikre, at bekendtgørelsen kunne blive så entydig og administrerbar som muligt.

Den endelige bekendtgørelse er ændret og præciseret på en række områder, så den efter vores vurdering er mere entydig og forståelig. Det drejer sig særligt om reglerne om fastsættelse af forrentningsrammen og opgørelse af tillæg til dækning af omkostninger til nettab. Der er fortsat mange bemyndigelser til Energitilsynet, hvilket skaber usikkerhed i forhold til den endelige udmøntning af reglerne.

Det er PwC's vurdering, at særligt tre områder er værd at bemærke.

- De sproglige præciseringer har reduceret flere af de usikkerheder, der var i den første bekendtgørelse.
- De kommende regler for forrentning betyder, at forrentningen opgøres på baggrund af en beregnet værdi, og først ved overgangen til en ny reguleringsperiode får sammenhæng med de faktiske investeringer.
- Beløbet til dækning af omkostninger til nettab vil blive fastsat på baggrund af udviklingen i den leverede mængde elektricitet, og de gennemsnitlige omkostninger til nettab i den foregående reguleringsperiode.

Nyt om varmemeforsyning

2

Konkurrenceanalyse af fjernvarmen

Energistyrelsen har offentliggjort konkurrenceanalyse af fjernvarmesektoren. Som følge af den politiske aftale af 7. april 2016 om regulering af fjernvarmesektoren, blev en analyse af konkurrencesituationen i fjernvarmesektoren igangsat, med henblik på at afdække barriererne, behovet og mulighederne for øget konkurrence i fjernvarmesektoren.

Analysen belyser konkurrencesituationen i fjernvarmesektoren og giver anbefalinger til, hvordan konkurrencen kan styrkes.

Konkurrenceanalyse har overordnet følgende konklusioner:

- et effektivt konkurrencepres i fjernvarmesektoren afhænger især af varmemeforbrugernes mulighed for, og vilje til, at vælge anden forsyning
- konkurrence mellem varmeproducenter er vigtig, når der skal etableres ny produktion
- konkurrencen på varmemarkedet blandt eksisterende producenter er svag, selv i de største danske varmenet.

Konkurrenceanalysen anbefaler syv tiltag, der samlet kan forbedre konkurrencen:

- fjerne exit-barrierer for fjernvarmeforbrugere
- fjerne konkurrenceforvridende afgifter og tilskud
- fjerne konkurrenceforvridende teknologikrav i fjernvarmesektoren
- fjerne entry-barrierer på varmemarkedet
- reducere entry-barrierer på fjernvarmemarkedet
- fremme konkurrence mellem eksisterende producenter
- øget forbrugerbeskyttelse

Der er usikkert om hvorvidt og eventuelt hvornår, der åbnes for konkurrence.

Forrentning af indskudskapital

Tid til at ansøge om forrentning for 2019

Sommerens debat om varme-forsyningernes mulighed for at opnå en rimelig forrentning af indskudskapital har medførte regel-ændringer. Det betyder, at der skal ansøges tidligere om indregning af forrentning, og at ansøgningsperioden er blevet kortere.

Ansøgningsperiode

Med virkning fra 4. juli 2017 gælder følgende regler:

- ❑ For at en ansøgning om indregning af forrentning af indskudskapital overholder de nye regler, skal der ansøges om forrentning af indskudskapital for 2019 mellem 1. januar 2018 og 31. marts 2018.
- ❑ Ansøgninger indsendt uden for denne periode kan ikke forventes godkendt
- ❑ Der er ligeledes indført tidsfrist for Energitilsynet, der skal træffe afgørelse senest tre måneder efter begyndelsen af det regnskabsår som ansøgningen vedrører

Forrentningsgrundlag

Fremadrettet skal forrentningsgrundlaget opgøres som det mindste af følgende:

- 1) Indskudskapital pr. 1981 fratrukket tilladt forrentning, der ikke er indregnet i priserne.
- 2) Anlægssaldo med tillæg af anlæg under udførelse:
  - a) fratrukket langfristede gældsforpligtelser, kortfristede gældsforpligtelser til tilknyttede og associerede virksomheder og bankgæld,
  - b) tillagt 2 pct. af virksomhedens omkostninger excl. tilladt forrentning af indskudskapital, der er indregnet i priserne i det år, som de senest anmeldte regnskabsoplysninger til eftervisning af tariffer (priseftersvisning) vedrører, og
  - c) tillagt brændselslager.
- 3) Indskudskapital pr. 1981:
  - 1) fratrukket tilgodehavender hos tilknyttede og associerede virksomheder, likvide beholdninger samt tilladt forrentning, der ikke er indregnet i priserne,
  - 2) tillagt henlæggelser og 2 pct. af virksomhedens omkostninger excl. tilladt forrentning af indskudskapital, der er indregnet i priserne i det år, som de senest anmeldte regnskabsoplysninger til eftervisning af tariffer (priseftersvisning) vedrører.

PwC rådgiver en lang række varmeværker i deres sager om forrentning af indskudskapital. Vi har haft god dialog med både kunder og Energitilsynet, og har opnået stor erfaring med opgørelse af indskudskapital efter gældende praksis.

Beskatning af varmeselskabers forrentning

Fortsat forvirring om beskatningstidspunktet

Der verserer fortsat en sag for Landsskatteretten om beskatningstidspunktet for renter efter lov om varmforsyning. Der ventes en afgørelse inden for kort tid.

Der har allerede været skrevet og sagt en del om opkrævning af renter i varmeselskaber – også om den skattemæssige side. Der hersker fortsat en del forvirring herom, og derfor en kort bemærkning herom.

Dansk Fjernvarme har i januar 2018 på sin hjemmeside bragt en artikel om beskatning af varmeselskabers forrentning. Artiklen er misvisende fordi det fremgår, at en varmforsyning bliver beskattet, når renten er godkendt af Energitilsynet, og at forsyningen risikerer at skulle betale skat, selv om den rent faktisk ikke opkræver renter. Ingen af disse udsagn er der dækning for i den konkrete sag, hvor SKAT har truffet afgørelse, og som der henvises til i artiklen.

En varmforsyning kan uden at have skattepraksis imod sig, ansøge om forrentning, opnå en godkendelse af beløbet i Energitilsynet samt få en plan for opkrævningen af forrentningen godkendt af Energitilsynet. Efter afgørelsens begrundelser, er det først på det tidspunkt, hvor det varsles over for forbrugerne, at der sker en forhøjelse af varmeprisen, at skattepligten af forrentningen indtræder.

Vi kender flere forsyninger, der har trukket deres ansøgninger tilbage, fordi de har været nervøse for at blive beskattet uden at opkræve forrentningen. Der er ikke i skattepraksis noget, der kan begrunde behov for at trække sin ansøgning.

Sagen, der verserer ved Landsskatteretten afviger i forhold til gældende praksis på flere måder. Det gælder bl.a. i forhold til de skattemæssige implikationer ved indregning af over-/underdækninger. Der vil ligeledes kunne opstå uoverskuelige konsekvenser, hvis en udmeldt indtægtsramme generelt skal beskattes allerede på det tidspunkt, hvor den fastsættes, og ikke det tidspunkt hvor den opkræves. Det ville få meget væsentlige provenumæssige konsekvenser.

PwC har fulgt rentesagerne meget tæt siden 2004 herunder de skattemæssige aspekter af sagen.

Beskatning af forrentning er et kompliceret område, og skal vurderes konkret for hver enkelt forsyning.

Der bør derfor indhentes specifik rådgivning før man trækker ansøgning tilbage eller påtænker at opkræve renterne.

Nyt for selskaber med kommerciel aktivitet

3

Deltagelse i salgsaktiviteter

Bestyrelsens rolle og ansvar

Energitilsynet har bekræftet, at investeringer i vedvarende energi kan karakteriseres som energiproduktion.

Elforsyningsloven fastsætter regler for bestyrelsens deltagelse i koncernforbundne selskaber

I elforsyningsloven er der krav om, at bestyrelsesmedlemmer i en net- eller transmissionsvirksomhed ikke direkte eller indirekte må deltage i driften eller ledelsen af en koncernforbundet elproduktions- eller elhandelsvirksomhed.

Energitilsynet har til opgave at kontrollere, at reglerne overholdes.

Reglerne skal sikre, at insider information i henholdsvis monopol- og kommercielle selskaber ikke bliver delt, ligesom interessesammenfald ikke må føre til at et netselskab favoriserer en bestemt el-producent.

Der har tidligere været tvivl om vindmøleselskaber karakteriseres som el-producerende virksomheder.

Energitilsynet har senest bekræftet, at investeringer i vedvarende energi kan karakteriseres som energiproduktion.

Bestyrelsesmedlemmer kan derfor ikke sidde med i bestyrelsen for både et monopolselskab og elhandelsvirksomheder.

Fokus på særskilt identitet

Energitilsynet har fokus på om reglerne om særskilt identitet overholdes

Energitilsynet har nu taget stilling til, hvordan de vil sikre at elnetvirksomhederne holder koncernforbundne monopol- og konkurrenceaktiviteter adskilt med hver sin identitet i form af blandt andet navn og logo.

De nye regler vedrørende elnetvirksomhedernes særskilte identitet blev vedtaget i juni 2017 med implementeringsfrist den 1. juli 2018

Det overordnede formål med reglerne om særskilt identitet er at sikre, at elforbrugeren ikke er i tvivl om, at der ikke er direkte sammenhæng mellem netvirksomhedernes aktiviteter og informationer fra tilknyttede selskaber i form af elhandelsselskaber. Energitilsynet vil tilrettelægge det løbende tilsyn, ved at udvælge et passende antal netvirksomheder til kontrol.

Det er netselskabernes ansvar at sørge for, at de selskaber, de har outsourcet dele af deres aktiviteter til, i form af serviceopgaver, skal overholde de samme regler for identitetsmæssig adskillelse, som netselskaberne er underlagt. Bestemmelsen stiller således krav om, at en servicebil eller medarbejder, som arbejder med kabellægning i offentlig vej, skal være identitetsmæssigt adskilt, i forhold til den øvrige koncern, uanset om arbejdet indebærer, at der også arbejdes på en elforbrugers ejendom

Herudover skal netvirksomheder sikre, at der ikke i deres kommunikationsarbejde og identitetsstrategi skabes uklarhed om netvirksomhedens særskilte identitet.

I kan læse mere om reglerne [her](#)

Intern overvågning

Problemer i en stor andel af Energitilsynets stikprøver

Energitilsynet har i en ny stikprøve blandt elnetvirksomheder identificeret mangler i virksomhedernes administration af regler, der skal sikre fri konkurrence – det såkaldte ”Program for intern overvågning”.

Reglerne om at udarbejde program for intern overvågning gælder primært netselskaber med el- og gasdistribution.

Elnetselskaberne er naturlige monopoler, og de må ikke give bestemte og konkurrenceudsatte virksomheder fordele. Hverken hvis de er koncernforbundne med elnetselskabet, eller har en eller anden form for samarbejde med et givet netselskab. Elnetselskaberne skal oprette et program med en række tiltag, f.eks. uddannelsesprogrammer eller skriftlige procedurer, der skal sikre mod en adfærd, der forvrider konkurrencen på elmarkedet.

Stikprøven har resulteret i to fokusområder:

- ❑ Har elnetvirksomhederne sørget for etablering af tiltag som f.eks. uddannelsesprogrammer og/eller skriftlige procedurer for, hvordan virksomheden og medarbejderne ved kundekontakt sikrer, at der sker ligebehandling af konkurrenceudsatte virksomheder
- ❑ Om elnetvirksomhedernes aftaler med koncernforbundne virksomheder er indgået på markedsmæssige vilkår. Dette års kontrol har haft fokus på, hvorvidt indkøb af administrative ydelser som HR, regnskab, IT- og kantinedrift mv., hos koncernforbundne selskaber sker på markedsmæssige vilkår. Ifølge reglerne skal der foreligge en skriftlig aftale om ydelsen samt dokumentation for, at aftalerne er indgået på markedsmæssige vilkår.

Resultatet af kontrollen har medført, at Energitilsynet vil foretage yderligere opfølgning dels i form af yderligere undersøgelser, og dels ved løbende dialog med branchen om, hvordan reglerne overholdes/fortolkes.

Kilde: Energitilsynet.dk

Det er vigtigt, at al kommunikation om kunderelaterede forhold foregår via datahub, uanset om kunden er kunde i virksomhedens eget elhandelsselskab.

Dansk Energi har udarbejdet en e-learning om intern overvågning. Den tager ca. 20 min. og giver en god introduktion til reglerne på området, og gennemgår en række relevante cases.

Transfer Pricing regler

God praksis for overholdelse

De skatteretlige krav til Transfer Pricing-dokumentation er ændret virkning for regnskabsåret 2017

Energitilsynet udfører løbende kontrol med den koncerninterne samhandel. Det er derfor vigtigt, at have styr på, at I overholder reglerne fra transfer pricing og kravet om markedsmæssighed.

Hovedformål med transfer pricing dokumentation

Hovedformålet med at dokumentere transfer pricing er at skabe et grundlag for vurdering af, om priser og vilkår for samhandel med koncerninterne selskaber sker på markedsmæssige vilkår.

Etablering af dokumentationen foregår normalt ved anvendelse af en række prisfastsættelsesmodeller, som er baseret på en analyse af, hvilke funktioner, risici, aktiver og handlinger de enkelte selskaber udfører, set ud fra et helhedsperspektiv.

Prisfastsættelsesmodellerne skal derfor dokumentere, at alle handler foregår på markedsvilkår.

Praktisk håndtering af transfer pricing regler

Det er vores erfaring, at den praktiske håndtering af dokumentation for overholdelse af transfer pricing regler, og den løbende opdatering er en omfattende proces.

Det anbefales derfor, at der fastsættes klare retningslinjer og ansvarsfordeling for hele processen og den løbende opfølgning.

Det anbefales, at man aktivt tager sin koncerninterne samhandel op til revision og sikrer, at man efterlever kravet om markedsmæssighed.

Nyt om vand- og spildevand

3

Indberetningsvejledning til de økonomiske rammer

Høring af vejledning

Forsyningssekretariatet har sendt en ny indberetningsvejledning til de økonomiske rammer i høring.

Vejledningen lægger op til, at der i højere grad kan tages udgangspunkt i årsregnskabet, når der indberettes.

Alle oplysninger skal dog fortsat indberettes gennem VandData.

Indberetningsvejledningen medfører ikke krav om tilpasning eller ændring i årsregnskabet udover de krav, der i øvrigt fremgår af årsregnskabsloven.

Årsregnskabet skal dog indberettes senest den 15. april sammen med de øvrige oplysninger. Årsregnskabet som indberettes bør i så vidt muligt være underskrevet og godkendt af selskabets ledelse samt af selskabets eksterne revisor. Dette er dog ikke et krav.

De mest interessante forhold i vejledningen omfatter:

❑ Tilslutningsbidrag:

- Der skal vælges praksis for den regnskabsmæssige behandling af tilslutningsbidrag herunder om de periodiseres eller indtægtsføres i det år de modtages. Praksis i indberetning i VandData skal følge den praksis, der er valgt i årsregnskabet. I skal derfor være opmærksomme på eventuelle fremtidige store tilslutningsbidrag. Hvis tilslutningsbidrag ikke periodiseres, kan det medføre at indtægtsrammen risikerer at blive overskredet.

❑ Eksisterende ekstraordinære effektiviseringsgevinster

- Hvis I har en tilbageværende eksisterende effektiviseringsgevinst fra prisloftet for 2016, som endnu ikke er benyttet til finansiering af investeringer eller nedsættelse af takster, skal I selv opgøre denne og indberette den i år. Den resterende ikke-anvendt ekstraordinære effektiviseringsgevinst kan henlægges.

❑ Omkostninger til tillæg

- Vær opmærksom på at der skal søges om tillæg i forbindelse med indberetningen senest den 15. april 2018.
- Tillæg til forskellige fastsatte mål kan puljes indenfor ét kalenderår.
- Tillæg til udvidelser af forsyningsområdet og flytning af ledninger giver mulighed for at akkumulere omkostninger for flere udvidelser over flere år. Vær her opmærksom på, at I skal have en væsentlig forøgelse, som Forsyningssekretariatet endnu ikke har fastsat en specifik grænse for.

Bemærk, at beslutning om praksis for håndtering af tilslutningsbidrag har væsentlig betydning for regnskabsaflæggelsen og bør forberedes i god tid inden.

Status på sagerne om skattemæssige indgangsværdier

Østre Landsret har afsagt dom

Spørgsmål om de skattemæssige værdier for vand- og spildevandsselskaber er foreløbigt afgjort til SKATs fordel med Østre Landsrets domme af 16. januar 2018.

Efter vandselskabernes overgang til skattepligt i forbindelse med "vandreformen" har der verseret en række sager mellem vandselskaberne og SKAT omkring fastsættelsen af de skattemæssige indgangsværdier på selskabernes aktiver. "Vandreformen" indeholdt ikke særlige skattemæssige overgangsregler, som er set for andre brancher, hvilket betød, at vandselskaberne skulle følge de almindelige skattemæssige regler.

Vandselskaberne fastsatte i overvejende grad de skattemæssige værdier i overensstemmelse med de regulatoriske værdier (POLKA-værdierne), hvilket var i overensstemmelse med den skattemæssige provenu forventning i den politiske aftale bag vandreformen.

SKAT har i sin vurdering af fastsættelsen af de skattemæssige indgangsværdier fundet, at der skal anvendes en såkaldt "Discounted Cash Flow-metode" (DCF-metode), som er almindelig ved værdiansættelse af private virksomheder, som ikke er undergivet offentlig regulering.

Landsskatteretten og nu også Østre Landsret har afgjort, at SKAT ved deres værdiansættelse (skøn) af vandselskabernes anlægsaktiver kan tage udgangspunkt i DCF-metoden.

Det mest interessante i Østre Landsrets domme:

- ❑ **Dissens** - En ud af landsrettens fem dommer finder, at DCF-metoden er usædvanlig og ikke i overensstemmelse med de centrale formål i vandsektorloven, hvorfor denne dommer indstillede, at sagerne blev hjemvist til fornyet behandling hos SKAT.
- ❑ **Anlæggene har en værdi** – SKAT har i forløbet anført, at DCF-metoden for "hvile-i-sig-selv"-virksomheder i princippet vil medføre en værdi på DKK 0. Heri er Landsretten uenig, da Landsretten finder, at et funktionsdueligt anlæg har en økonomisk værdi.

Der ligger fortsat en stor mængde sager i Landsskatteretten, som har afventet Landsretten afgørelse. Det må forventes, at sagerne ikke vil blive behandlet af Landsskatteretten før Højesteret har afsagt endelig dom.

DANVA har besluttet at anke Østre Landsrets domme til Højesteret.

Det forventes, at sagsbehandlingstiden hos Højesteret er ca. 2 år.

Afgifter

Nyt om afgifter for forsyninger

4

Afgifter: PwC's afgiftsvejledning 2018

Hent den nu!

PwC's
afgiftsvejledning
for 2018 er nu
tilgængelig gratis!

PwC udgiver hver januar en opdateret version af vores afgiftsvejledning, der indeholder et samlet overblik over afregning og godtgørelse af afgifter.

Afgiftsvejledningen er udarbejdet til støtte for virksomheder, der ønsker et overblik over reglerne for energiafgifter. I vejledningen beskrives de primære regler om, hvilke energiafgifter virksomhederne kan få godtgjort og hvordan. Endvidere kommenterer vi i vejledningen på reglerne for enkelte miljøafgifter.

Vejledningen er udarbejdet som et opslagsværk, og indeholder blandt andet de relevante satser for energiafgifter.

Hent den gratis!

Hvis du ønsker at bestille en trykt version af afgiftsvejledning, kan du gøre det gratis [her](#). Skynd jer, der er ikke et ubegrænset antal!

Alternativt kan du altid downloade vejledningen for 2018 gratis på PwC's hjemmeside [her](#).

PwC udgiver hvert år
en afgiftvejledning.
Hent den [her](#)

Afgifter

Nyt om droner, robotics og databeskyttelse

5

Overblik fra oven

Store potentialer i anvendelse af droner i energi & forsyningssektoren

<https://www.pwc.pl/pl/pdf/clarity-from-above-leveraging-drone-technologies-to-secure-utilities-systems-pwc.pdf>

Droneteknologi er er ikke længere blot flotte billeder, men klart værdiskabende information

Brancher med store og kostbare anlæg er blandt de første til at høste gevinsterne. Især hvis anlæggene ikke er lette at komme til.

Selv om det kræver særlige kompetencer og tilladelser at foretage dataindsamling med droner, er det primært i den efterfølgende databehandling værdien skabes.

Med imponerende 150% vækst fra 2016 til 2017 er dronemarkedet for alvor ved at blive modent. Selv om de danske regler er ret restriktive, er der mange registrerede piloter der kan gennemføre flyvningerne, og man behøver ikke længere lade sig nøje med et flot billede af sit domicil.

Kombinationen af droneoptagelser, maskinlæring / kunstig intelligens til automatisk billedgenkendelse og cloud baserede tjenester til rapportering og præsentation af resultater, gør det bl.a. muligt at optimere forsynings investerings- og vedligeholdelsesomkostninger. Droner giver overblik og deres dat giver indsigt.

Det anvender vi droner til i 2018:

❑ Projektering, planlægning og opfølgning ved anlægsprojekter

- Droneoptagelser kan skabe 3D modeller af terræn som giver meget et meget præcist grundlag for nye anlæg af fx master, rørføring eller transformerstationer, og dermed bedre budgetsikkerhed.
- Ved løbende at foretage droneinspektioner kan man holde overblik over fremdrift i forhold til aftaler med underleverandører, ressourceforbrug, overholdelse af sikkerhedsregler og meget andet.

❑ Inspektion af infrastruktur

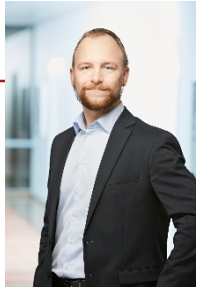
- Større og svært tilgængelige anlæg kan inspiceres med høj-opløselige kameraer, der klart kan vise – og dokumentere - hvornår der er behov for vedligeholdelse, og erstatte kostbare tidsfaste manuelle inspektioner. Det kan ske uden at tage anlægget ud af drift og langt mere effektivt end alternativerne.

Hvad har vi i vente?

- Konventionelle kameraer kan kombineres med fx termografi (IR) og laserscanning (LIDAR) vil gøre nuværende metoder mere præcise og tilføje nye anvendelser.
- Automatiske flyvninger og flyvninger udenfor synsvidde (BVLOS) vil de kommende år øge effektiviteten, så det bliver lønsomt at anvende droner til selv mindre opgaver, samt i driftssituationer, hvor man sender en drone i stedet for at sende folk i marken.

Der er 4 forhold man bør sikre sig når starter et droneprojekt:

- (1) Har leverandøren de fornødne GIS kompetencer?
- (2) Har droneoperatøren alle tilladelser på plads
- (3) Hvordan skal data bruges og behandles
- (4) Hvordan skal data opbevares og præsenteres

Robotterne kommer!

Hvad er RPA og hvad kan det bruges til

Fordele ved RPA

- ✓ Fejlfrit arbejde
- 📋 Standardisering
- 😊 Nemt at anvende
- 🕒 Arbejder 24/7
- 🔗 Ingen omfattende Integrering
- 👍 Større kunde- og medarbejder-tilfredshed

Kort om RPA – Robotic Proces Automation

RPA er et stykke software, der automatisk kan udføre de samme handlinger på en desktop PC som en medarbejder. Softwaren kan navigere på en skærm, åbne og lukke programmer, udføre copy/paste, sende e-mails, søge på nettet mv. Den kan således efterligne medarbejderens handlinger og kan integrere med alle programmer på PC'ens skrivebord.

Smidig og hurtig implementering

Traditionel it-automatisering på tværs af systemer og programmer er ofte en stor investering, som tager lang tid at implementere. Med RPA kan man meget hurtigt automatisere en lang række administrative opgaver på tværs af programmer og arbejdsfunktioner.

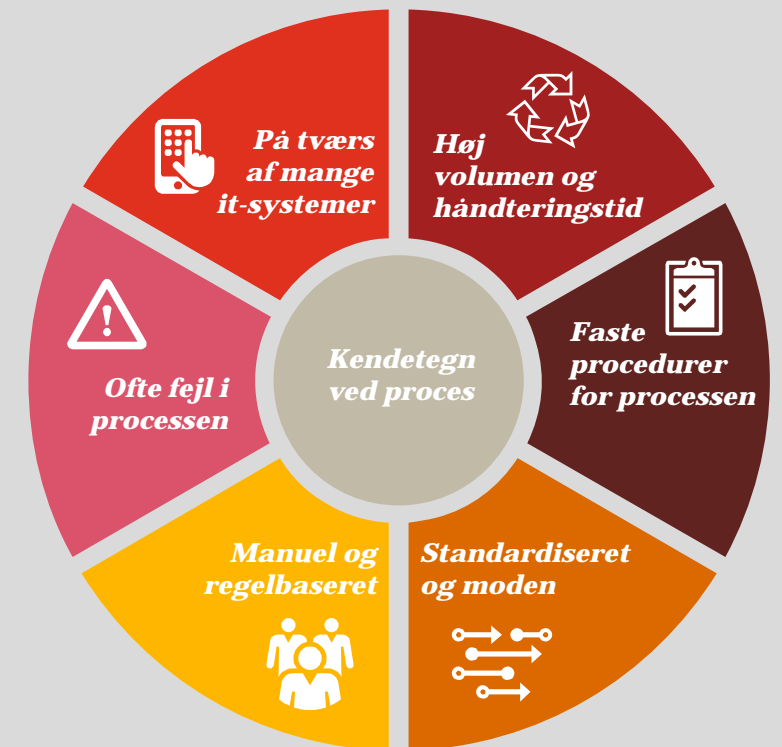
Store fordele i alle funktioner

Blandt fordelene ved en RPA-implementering kan nævnes lavere omkostninger, fjernelse af menneskelige fejl, nem og hurtig implementering og højere medarbejder- og kundetilfredshed. RPA robotten kan udføre opgaver hele døgnet og der er ingen begrænsninger for antallet af arbejdsprocesser man kan lære robotten at udføre.

Kom hurtigt i gang med RPA

PwC har etableret et stærkt tværgående RPA team, som kan hjælpe din virksomhed hurtigt i gang med at få glæde af RPA. Vi dækker processen fra den indledende analyse til implementering af robotterne. Vi kan også assistere med den organisatoriske forankring og give jer de værktøjer der er nødvendige for at kunne gøre virksomheden og medarbejderne selvkørende med RPA.

Processer med følgende kendetegn er oftest egnede til procesautomatisering:

E-Learning i databeskyttelsesforordningen

Ét praktisk skridt i retning for at sikre efterlevelse før 25. maj 2018!

Læs mere om PwC's e-learning i GDPR på www.pwc.dk/e-gdpr eller [PwC's YouTube kanal](#)

Læs mere om
PwC's e-learning i
GDPR

Du har mulighed for
at bestille e-
learningen som en
enkeltbrugerlicens til
DKK 1.990 ekskl.
moms pr. pakke eller
få en skræddersyet e-
learning med login
til alle medarbejdere
i din virksomhed.

Et centralt element i efterlevelsen af nye databeskyttelsesforordning er uddannelse og træning af medarbejdere i lovlige behandling af personoplysninger. Husk at, ledelsen skal kunne dokumentere, at relevante medarbejdere har en tilstrækkelig viden om kravene i forordningen. PwC har derfor udviklet en omkostningseffektiv læringsplatform, der understøtter træningen med en computerbaseret, individuel træning, der kan tages "når det passer", der samtidig giver dokumentation for gennemførelse.

PwC's e-learning er opbygget af 22 moduler, der gør det muligt for din virksomhed at tilpasse e-learningen til netop jeres behov.

For eksempel vil behovet for viden om persondataforordningen blandt medarbejdere, ledere og afdelinger være forskelligt. Derfor giver PwC's e-learning mulighed for at uddanne medarbejdere efter behov, uanset kompetence- og ansvarsområde.

PwC's e-learning er struktureret omkring forordningens artikler og indeholder relevante knowledge checks og tests samt feedback baseret på dine medarbejders besvarelser.

Pakker	Moduler
1 <i>Behandling af personoplysninger</i>	1 <i>Introduktion til EU's persondataforordning</i>
	2 <i>Definition af personoplysninger</i>
	3 <i>Behandling af personoplysninger</i>
	4 <i>Lovlig behandling af almindelige personoplysninger</i>
	5 <i>Lovlig behandling af følsomme personoplysninger</i>
	6 <i>Samtykke</i>
2 <i>Registreredes rettigheder</i>	7 <i>Generelle krav vedr. de registreredes rettigheder</i>
	8 <i>Oplysningspligt</i>
	9 <i>Indsigtsret</i>
	10 <i>Berigtigelse</i>
	11 <i>Retten til sletning</i>
	12 <i>Begrænsning</i>
	13 <i>Dataportabilitet</i>
	14 <i>Indsigelsesret</i>
	15 <i>Profilering</i>
3 <i>Dataansvarlig og databehandler</i>	16 <i>Definition af dataansvarlig og databehandler</i>
	17 <i>Databehandlaftaler</i>
4 <i>Tilsyn</i>	18 <i>Tilsynsmyndigheden</i>
	19 <i>Anmeldelse af brud på persondatasikkerheden</i>
5 <i>Sikkerhed</i>	20 <i>Konsekvensanalyse (DPIA)</i>
	21 <i>Behandlingssikkerhed</i>
	22 <i>Privacy by design og Privacy by default</i>

PwC kontaktpersoner

6

Kontakt PwC's eksperter inden for Energi og Forsyning

Per Timmermann
Partner
pti@pwc.dk
3945 9145
Område:
Strategi og udvikling

Michael Kruse Bak
Director
mkb@pwc.dk
3945 3543
Område:
Vand og affald

Lasse Trøjborg Krogh
Senior Consultant
lkr@pwc.dk
3945 3838
Område:
Vand og benchmarking

Bjarke Elling Jørgensen
Senior Consultant
bja@pwc.dk
3945 3215
Område:
El, gas og varme

Ulrik Jacobsen
Director
ulj@pwc.dk
3945 3599
Område:
It-beredskab og
EU-persondataforordning

Michael Troelsgaard
Director
mtg@pwc.dk
8932 5516
Område:
Afgifter

Tobias Steinø
Director
tst@pwc.dk
3945 9449
Område:
Skat

Jette Jensen
Director
jul@pwc.dk
5575 8775
Område:
Revision (Sjælland)

Henrik Holst
Partner
hh@pwc.dk
4018 5215
Område:
Revision (Jylland)

Poul Erik Jacobsen
Partner
prj@pwc.dk
2015 1232
Område:
Revision (Fyn)

Kristen Bertelsen
Manager
knb@pwc.dk
2046 5945
Område:
Revision (Jylland)

Henrik Kragh
Partner
hrk@pwc.dk
8932 5510
Område:
Revision (Aarhus)

Morten Lykke Pedersen
Senior Manager
myk@pwc.dk
2363 6417
Område:
EI-regulering, forrentning,
asset-management

William Sharp
Director
wis@pwc.dk
4040 1074
Område:
IT Risk, CyberSecurity

Mette Plambech
Senior manager
mpl@pwc.dk
2425 4990
Område:
Revision (Fyn og Sønder-
jylland)

Asger Christensen
Manager
asg@pwc.dk
2466 0052
Område:
Robotic Proces Automation

Henrik Bech Nielsen
Senior Manager
hni@pwc.dk
2373 2210
Område:
Skat

Dialog giver dig aktuelle nyheder, arrangementer og kurser inden for dit fagområde

---

20.000 **87 %**

erhvervsprofiler får allerede deres **VIDEN** fra Dialog | af vores læsere er **TILFREDESE** med Dialog

Tilmeld dig på:
pwc.dk/da/nyt/dialog.html

Denne publikation er udarbejdet alene som en generel orientering om forhold, som måtte være af interesse, og gør det ikke ud for professionel rådgivning. Du bør ikke disponere på baggrund af de oplysninger, der er indeholdt i denne publikation, uden at indhente specifik professionel rådgivning. Vi afgiver ingen erklæringer eller garantier (udtrykkeligt eller underforstået) hvad angår nøjagtigheden og fuldstændigheden af de oplysninger, der findes i publikationen, og, i det omfang loven tillader, accepterer eller påtager PricewaterhouseCoopers Statsautoriseret Revisionspartnerselskab, dets aktionærer, medarbejdere og repræsentanter sig ikke nogen forpligtelse, ansvar eller agtpågivenhedspligt for eventuelle konsekvenser, som følger af, at du eller andre handler eller undlader at handle i tillid til de oplysninger, der findes i publikationen, eller for eventuelle beslutninger truffet på baggrund af publikationen.

© 2017 PricewaterhouseCoopers Statsautoriseret Revisionspartnerselskab. Alle rettigheder forbeholdes. I dette dokument refererer "PwC" til PricewaterhouseCoopers Statsautoriseret Revisionspartnerselskab, som er et medlemsfirma af PricewaterhouseCoopers International Limited, hvor hver enkelt virksomhed er en særskilt juridisk enhed.